

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Факултет: Славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

Български език и литература и история

.....
Магистърска програма: (код и наименование)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина

:

Старобългарски език

Преподавател: проф. д-р Андрей Бояджиев

Асистент:

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	0
	Практически упражнения (хоспетиране)	0
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	10
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	10
Обща извънаудиторна заетост		20
ОБЩА ЗАЕТОСТ		50
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	10
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	20
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.		
10.		
11.		
12.	Изпит	70

Анотация на учебната дисциплина:

Лекционният курс има за цел да запознае студентите бакалаври с най-ранния славянски език, засвидетелстван в писмен вид. Разглеждат се двете старобългарски азбуки (глаголица и кирилица), писмените източници стария български книжовен език. Изучават се фонетичните, морфологичните и синтактичните явления и тенденции, характеризиращи за езика ни през периода IX – края на XI в. като един от класическите индоевропейски езици. Отделя се внимание на ролята на старобългарския език в развитието на писмената култура на славяните. Разглеждат се принципите на превод от старобългарския на новобългарски език.

Предварителни изисквания:

Няма

Очаквани резултати:

Умения за работа с данни на стари езици – увод в изучаването на най-стария славянски език – старобългарския. Фонологичен и морфосинтактичен анализ на текст. Превод на съвременен български език.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Старобългарският книжовен език като най-ранен писмен славянски език. Етническа принадлежност, названия. Извори за изучаването на старобългарския език.	2
2	Старобългарските азбуки	2
3	Звуков строеж на старобългарския език.	2
4.	Праславянската тенденция към възходяща звучност.	2
5.	Праславянската тенденция към палаталност. Тенденции във фонологическата система в старобългарския период.	2
6.	Старобългарският глагол. Основни характеристики	2
7.	Сегашно време. Бъдеще време. Повелително наклонение.	2
8.	Аорист	2
9.	Имперфект. Сложни глаголни имена	2
10.	Система на старобългарските имена. Вокални и консонантни основи на съществителните.	2
11.	Вокални основи	2
12.	Консонантни основи	2
13.	Местоимения. Числителни	2
14.	Прилагателни и причастия	2
15.	Сложни глаголни форми. Синтактични конструкции.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Звуков строеж на старобългарския език.
2	Праславянски тенденции. Отворена сричка. Палатализации
3	Глаголна система в старобългарския език.
4.	Именна система в старобългарския език. Съществителни, прилагателни, местоимения, числителни
5.	Именна система в старобългарски. Причастия.
6.	Сложни глаголни форми

Библиография

Основна:

Т. Славова. Старобългарски език. София, 2017.

В. Гешев. История на българския език: езикова структура, книжовна традиция, степен на обособеност. София, 2022 (особено с. 23–179).

К. Мирчев. Старобългарски език. Кратък граматичен очерк. София, 1972 (преизд. В. Търново, 2000).

Граматика на старобългарския език. Фонетика. Морфология. Синтаксис. Издателство на БАН. София, 1991.

И. Добрев, Ж. Икономова, А.-М. Тотоманова. Старобългарски език за X клас на НГДЕК. София, 1983.

И. Добрев, Ж. Икономова, А.-М. Тотоманова. Старобългарски език за XI клас на НГДЕК. София, 1985.

И. Добрев, Ж. Икономова, А.-М. Тотоманова. Старобългарски език за XII клас на НГДЕК. София, 1986.

А. Минчева. Старобългарският език в светлината на балканистиката. София, 1987.

Т. Лалева. Кратка старобългарска граматика във фишове. София, 2003.

Славова, Т., Ив. Добрев. Старобългарски текстове. София, 2000.

А. Бояджиев. Старобългарска читанка. София, 2016 (<https://naum.slav.uni-sofia.bg/liliseries/diss/2016/11>)

М. Тихова, А. Тихова. Христоматия по история на българския език. Текстове (IX–XI век). Учебен речник. Шумен, 2003.

Допълнителна:

И. Гълъбов. Старобългарски език с увод в славянското езикознание. София, 1980.

И. Добрев. Старобългарска граматика. Теория на основите. София, 1982.

И. Добрев. Произход и значение на праславянското консонантно и дифтонгично склонение. София, 1982.

А. Вайан. Руководство по старославянскому языку. Москва, 1952.

Н. Ван Вейк. История старославянского языка. Москва, 1957.

Старобългарски речник, т. I–II. Отг. ред. Дора Иванова-Мирчева. София, 1999–2009.

Дата: 01.07.2025 г.

Съставил: проф. д-р Андрей Бояджиев

Учебната програма е приета с протокол № 7 на ФС на ФСлФ от 8.07.2025 г.